

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

Skupnost občin Slovenije

Association of Municipalities and Towns of Slovenia

Reminiscenca o policijskem delu v skupnosti, raziskovanju in razvoju policijskega dela v skupnosti v Sloveniji

GORAZD MEŠKO

O policijskem delu v skupnosti (PDS), raziskovanju in sentimentih

- ***Več kot dvajset let raziskovanja in izkušenj s PDS v Sloveniji*** – uvid v različne perspektive in metode za preverjanje družbene konstrukcije resničnosti policijske dejavnosti – nekatere kot znak odličnega razvoja, druge kot opozorilo za prihodnost.
- Pri zaznavanju in zagotavljanju varnosti sta pomembna objektivni in subjektivni vidiki – pri PDS gre za prizadevanje za oboje.
- O PDS se je potrebno pogovarjati in kritično oceniti stanje na področju varnosti in delovanja družbenonadzorstvenih institucij – a je PDS temeljna ali ena izmed dejavnosti policije?
- Nihanje - v zadnjem času najbolj razvite demokracije uvajajo avtoritarne prakse družbenega nadzorstva, ki so jih prej očitale totalitarnim sistemom – predvsem posledica terorističnih napadov, migracijskih tokov in drugih procesov, ki so ne samo pretresli svet temveč tudi spremenili prioritete na področju policijske dejavnosti.

Nekaj ugotovitev raziskovanja v sodelovanju s prakso v zadnjih dveh desetletjih

- Mitar (1995) – prvi pregledni članek po 1991, ki primerjalno ocenjuje razvoj PDS v prozahodnih družbah. Nekaj vtisov iz devetdesetih:
 - Opustitev starega modela, novo PDS in vzpostavitev linije kriminalistične policije – lokalni kriminalisti.
 - V tem času na policiji intenzivno usposablajo vodje policijskih okolišev (VPO) za izvajanje preventivnih nalog – vabljen na predavanja o PDS.
 - VPO so bili zelo motivirani za delo, a so že takrat imeli podobne probleme kot danes: (ne)ustrezen položaj v organizaciji, pomanjkanje kadra, diskontinuiteta zaradi upokojevanj, opuščanje mentorstva itd.
 - Zaradi dela v ‚najbolj ugodnih‘ pogojih so sledile tudi nižje plače, predstojniki jih pogosto niso poslušali ali pa so VPO imeli zadrego predstaviti svoje poglede na policijsko delo. Tudi izjeme.
 - James Hart, Surrey police, VB – glavni promotor PDS v sredini devetdesetih let. Tudi okrogla miza o PDS (Stan Horlock, Thames Valley police, VB).

Nekaj ugotovitev raziskovanja v sodelovanju s prakso v zadnjih dveh desetletjih

- Kasneje:
 - Predavanje o PDS vodstvenemu kadru policijskih postaj – predstojniki namreč niso bili deležni usposabljanj s področja PDS. Prevladovalo je mnenje, da morajo policisti, tudi VPO, delati izključno po navodilih predstojnikov in niso vedeli, kako vsebino tega srečanja prenesti na svoje podrejene ter če so zanje (za podrejene!) sploh primerne.
 - Prve raziskave o legitimnosti policijske dejavnosti. Dobro delovanje policije temelji na zaupanju med sodelavci, prav tako pa so zaupanje javnosti v policijo, pravičnost v postopkih, nediskriminatorna praksa in usklajenost vrednot pomembni elementi sodobnega *policinga*.
 - Razprave v širšem okolju – različni deležniki. Tudi priprava nacionalnega programa, ki kasneje vključi področje 6.1 Varnost v lokalnih skupnostih – dr. Anželj (primer odlične prakse).
 - Do raziskovalcev so imeli nekateri policisti ambivalentna stališča, kar smo skušali preseči s konstruktivno komunikacijo in vključevanjem policistov v raziskovalno delo.
 - Na eni strani so sposobni in predani starejši policisti in na drugi strani gre za nepredvidljiv izid investiranja v kariero pri mlajših policistih, ki niso vezani na lokalno okolje – vožnja v službo čez celo Slovenijo, policijsko delo samo kot služba – po službi izključimo telefon... ali pa kadrovska problematika, npr. da na območju celotne PU ni bilo možno zagotoviti nočne patrulje. Gre za vsebinske razlike med starejšimi in mlajšimi policisti ali za medgeneracijski konflikt? Ključno vprašanje je tudi, kdo je primeren za VPO?!
 - 2013 – *Handbook on Policing in Central and Eastern Europe* – pregled razvoja policijske dejavnosti po padcu Berlinskega zidu, tudi PDS. Velike razlike med državami, vse pa so proklamirale PDS kot pomembno dejavnost.

Nekaj ugotovitev raziskovanja v sodelovanju s prakso v zadnjih dveh desetletjih

- Zadnjih sedem let – PS VLS (2015-2018 in 2019-2021)
 - Prva nacionalna konferenca PS VLS - leta 2015 so nas predstavniki občin prosili, da bi nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih potekala brez prisotnosti predstavnikov policije – ker so po njihovem mnenju ti v svojih prepričanjih zelo trdni in ne poslušajo tistih, ki z njimi ne delijo enakih stališč. Povabljeni predstavniki GPU.
 - Naslednje nacionalne konference so bile namenjene predstavitvam dobrih praks v lokalnih okoljih in napredovanju našega raziskovanja na področju VLS, pri čemer je imelo PDS še vedno osrednjo vlogo.
 - Izjemen prispevek k znanosti – številne odlične objave v revijah in publikacijah s področja „*police science*“. Slovenska policija dober partner, pa tudi lokalne skupnosti. Številne odlične razprave in zborniki PS VLS – javno dostopni.
 - Usmerjanje od splošnih tem k specifičnim in vključevanje praktikov na konference – kontekst, dejanske razmere in različni pogledi. Med idealnim in realnim.
 - Izziv letošnje konference in prispevkov v zborniku je podrobno in celovito obravnavanje PDS, ker se tega v prehodnih zbornikih še nismo lotili. Logika zbornika – prispevki in njihov namen – kamenčki v mozaiku PDS v Sloveniji.

Nekaj ugotovitev raziskovanja v sodelovanju s prakso v zadnjih dveh desetletjih

- Nekaj izzivov:
 - Kdo naj promovira PDS v praksi? Generalni direktor slovenske policije, vodje policijskih enot, VPO?
 - Ljudje še vedno ne poznajo PDS/VPO. Npr. 2 od 40 študentov mag. programa na FVV poznata lokalnega VPO, eden od teh dveh je družinski prijatelj, drugi pa sorodnik.
 - Eden izmed županov je izjavil, da ni pomembna samo integriteta predstavnikov lokalne samouprave in drugih članov so(svetov) za varnost, temveč tudi integriteta policistov, da bi lahko bolj tvorno sodelovali.
 - Kako delati z mladimi, da se ustvari zaupanje za prihodnost? Kako delati s specifičnimi družbenimi skupinami, ki so deležne večje pozornosti policije, da se ne prekine ustreznega odnosa do vloge in položaja policije v družbi?
 - Ali je PDS zgolj t.i. „lip service“ – govorjenje o nečem, kar bi želeli, pa to v praksi ne deluje tako kot je proklamirano ali zgolj PR?
 - Ali policija to zmore, hoče, kaj od tega ljudje sprejmejo kot legitimno, dobronamerno, kot zaščito ljudi in premoženja?
 - Različni rezultati naših študij – kvantitativni – kvalitativni. Raziskovalci kot „terapevti“, vsiljivci, pa tudi ljudje, ki prispevajo k dvigu kakovosti dela. Raziskovalci kot sli, poročevalci, glasniki.

Nekaj ugotovitev raziskovanja v sodelovanju s prakso v zadnjih dveh desetletjih

Še nekaj izzivov:

- V času od prvih raziskav PDS se je zgodilo veliko tudi na drugih področjih družbenonadzorstvenih dejavnosti.
- Pri prenosu modela PDS na splošno je Slovenija, kot ena izmed prozahodnih držav, šla tudi v smeri t.i. pluralne policijske dejavnosti. Je s tem policija pridobila nove partnerje ali tekmece?
- Pred kratkim so se pojavile tudi dileme ali oz. kako upoštevati pobude državljanov (npr. varde ali vaške straže). Vprašanje: Kdo je torej lahko legitimen partner policije na področju zagotavljanja VLS?
- PDS je nedvomno pomemben del politike policijske dejavnosti saj sega čez okvire običajnega policijskega dela, saj poudarja preventivno dejavnost in povezovanje z drugimi deležniki. Kako naprej?
- Kako se vodstvo policije odziva na specifične varnostne probleme, ki jih je potrebno urejati v širšem kontekstu in ne le v okviru represivne policijske dejavnosti – sodelovanje z drugimi službami, lokalnimi skupnostmi, civilno družbo; delo z oškodovanci itd.

Nekaj ugotovitev raziskovanja v sodelovanju s prakso v zadnjih dveh desetletjih

- Upoštevanja vredno:
 - Ugled policije in pozitivno javno mnenje o policiji sta najbolj odvisna od zaznavanja policije na vseh ravneh delovanja – tudi družbene spremembe so pomemben dejavnik. Policija je tudi najbolj viden predstavnik oblasti.
 - Projekcija: V prihodnosti se bo schengenska meja prestavila južneje. Tudi policiste s sedanje schengenske meje bo treba prerazporediti in dodatno usposobiti – iz tu bo možno v prihodnosti črpati kader za PDS, ki zdaj opravlja „vse naloge“, za delo na varnostnem okolišu pa ne ostane časa zaradi drugih nalog, ali pa se delo opravlja po logiki gasilske brigade.
 - Izziv je tudi sistemizacija in ustrezno ovrednotenje delovnega mesta VPO – mogoče bi bilo smiselno razmišljati tudi v smeri pomočnika vodje policijskega okoliša (kontinuiteta).
 - Zelo potrebno je tudi usposabljanje predstojnikov PP za PDS, pri čemer imata najbolj pomembno vlogo GPU in policijska akademija. Je pa dobro, da se uskladi pojmovanje PDS na ravni celotne policijske organizacije.

Objave v vrhunskih publikacijah – področje policijske dejavnosti in PDS

Raziskovanje policijske dejavnosti raziskovalcev FVV UM v Sloveniji ima tudi močan vpliv v mednarodnem okolju. Navajam najbolj citirana dela s tega področja:

- *Procedural Justice, Police Legitimacy and Public Cooperation with the Police among Young Slovene Adults* (JCJS, 176 citatov).
- *Compliance with the Law in Slovenia: The Role of Procedural Justice and Police Legitimacy* (EJCPR, 175 citatov)
- *Police Self-legitimacy, Use of Force and Pro-organisational Behaviour in Slovenia* (TL-CJ, 92 citatov)
- *The Contribution of Local Safety Councils to Local responsibility in Crime Prevention and Provision of Safety* (IJPSM, 62 citatov)
- *Organisational Factors Environmental Climate and Job Satisfaction among Police in Slovenia* (EJC, 60 citatov)
- *Rebuilding legitimacy and Police Professionalism in an Emerging Democracy: The Slovenian Experience* (L&CJ, 41 citatov)
- *Recent Developments in Policing in Slovenia* (HOP, 32 citatov)

Objave v vrhunskih mednarodnih publikacijah – promocija PDS v Sloveniji

EMAN, Katja, BULOVEC, Tinkara. A case study of rural crime and policing in Pomurje region in Slovenia. *Journal of Rural Studies*, Jul. 2021, vol. 85, str. 43-51.

MEŠKO, Gorazd, LOBNIKAR, Branko. Police reforms in Slovenia in the past 25 years. *Policing : a journal of policy and practice*, Mar. 2021, vol. 15, iss. 1, 237-250.

NALLA, Mahesh, MEŠKO, Gorazd, MODIC, Maja. Assessing police-community relationships: is there a gap in perceptions between police officers and residents?. *Policing & society*, 2018, vol. 28, no. 3, 271-290.

LOBNIKAR, Branko, MEŠKO, Gorazd, MODIC, Maja. Transformations in policing: two decades of experience in community policing in Slovenia. V: ETERNO, John (ur.), et al. *Global issues in contemporary policing*. London; CRC Press, Taylor & Francis Group: International Police Executive Symposium. 2017, 99-220.

MEŠKO, Gorazd (urednik), TANKEBE, Justice (urednik). *Trust and legitimacy in criminal justice : European perspectives*. Cham [etc.]: Springer, cop. 2015. XVI, 293 str.

MEŠKO, Gorazd, SOTLAR, Andrej, LOBNIKAR, Branko. Policing in Central and Eastern Europe. V: REISIG, Michael Dean (ur.), KANE, Robert J. (ur.). *The Oxford handbook of police and policing*, (The Oxford handbooks in criminology and criminal justice). Oxford [etc.]: Oxford University Press. 2014, 606-622.

MEŠKO, Gorazd (urednik), FIELDS, Charles B. (urednik), LOBNIKAR, Branko (urednik), SOTLAR, Andrej (urednik). *Handbook on policing in Central and Eastern Europe*.

MODIC, Maja, MEŠKO, Gorazd, SOTLAR, Andrej. Slovenia. V: NALLA, Mahesh (ur.), NEWMAN, Graeme R. (ur.). *Community policing in indigenous communities*. London: CRC Press. 2013, 327-338.

LOBNIKAR, Branko, MEŠKO, Gorazd. Responses of police and local authorities to security issues in Ljubljana, the capital of Slovenia. V: COOLS, Marc (ur.). *Police, policing, policy and the city in Europe*. The Hague: Eleven International Publishing. 2010, 161-179.

Prenos Slovenskega znanja in raziskovanja v mednarodno okolje

Sodelovanje s/z:

CEPOL – magistrski program s področja policijske dejavnosti od 2015, sodelovanje na usposabljanjih, vodilna vloga na mednarodnih konferencah s področja policijske dejavnosti – raziskovanje in znanost.

EUCPN – nacionalna kontaktna točka (znanstveno okolje), sodelovanje pri več projektih – policijsko delo v skupnosti, ekološka kriminaliteta, nasilje v šoli (letos v času predsedovanja Slovenije v EU), idr. Community oriented policing toolbox! (2019).

GERN – sodelovanje pri raziskovalnem delu – CRIM PREV – sodelovanje z najboljšimi raziskovalnimi institucijami v Evropi in razvoj t.i. police science – CEPOL in mreža raziskovalnih institucij.

Druge znanstvene mreže, združenja (ESC – WG on policing; ASC – Division of Policing; ACJS – D of Policing) in širše – Division of Rural Policing itd.

Sklepne misli

○ O strukturi letošnje konference in zbornika:

1. Lobnikar in Prislan – družbeni kontekst opravljanja policijske dejavnosti v sedanjem času
 2. Eman, Ivančič in Bagari – tri ravni policijske organizacije in PDS
 3. Anželj - organizacija, delovanje in financiranje UE in PP – PDS v centraliziranem okolju
 4. Tičar in Meško - Pravne podlage za opravljanje PDS
 5. Flander – pomiritveni postopek in PDS
 6. Hacin in Meško – PDS v urbanih in ruralnih okoljih
 7. Tominc in Sotlar – PDS – sodelovanje policije in gasilcev
 8. Erčulj in Modic – PDS v ruralnih skupnostih – sistematični pregled literature
 9. Bučar Ručman – PDS in priseljenci
 10. Kokoravec in Meško – PDS in mladostniki
 11. Dobovšek in Slak – PDS in organizirana kriminaliteta
 12. Bernik – PDS in uporaba sodobnih aplikacij za promocijo PDS
 13. Meško, Modic in Sotlar – med velikimi obeti in spreminjajočim se razvojem PDS
- razprava

Hvala za pozornost.

gorazd.mesko@um.si

E-zbornik 7. nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih je prosto dostopen na spletni strani Univerzitetne založbe UM.

Kdor želi knjigo/zbornik, naj pošlje e-sporočilo Izi Kokoravec (iza.kokoravec@fvv.uni-mb.si) ali meni.